

Мускавран – Ершепуç тәрәхне

■ А.Шаталов.

Хулам нухрат шыра-
са хәшпәр ентеш-
сем Мускав е ытти
пысак хула таранах
ситессә, уксалла ёсре
тәрәшма васкассә.
Анланмалла, вёсем
семье бюджетне
үстересшән. Укса-тенкә
вара яланах кирлә.
Кил-сурта төреклетмел-
ле, ипотека түлемелле.
Тата Таван сёршываң
пысак регионёсенче
предприитисем те
чылай, ёс картлашки
тәрәх усме, ситену тума
пулать.

Теллёмелле те, мускависем
вара ялла тәрәх васкассә. Мён
теллевпе-ши? Хастарсенчен
пёри – Алексей Шаталов. Вёл,
Мускав суралса унтах теллен-
нәскер, ятарласа Ершепуç тәрә-
хенчи «Агрохмель» агрофирма
ёсә-хеллеле, Борис Семенов ди-
ректоран ертсе пырас асталла-
хеле паллашма килнә. Унан
сутә ёмечә – предприниматель
пуласа.

Пурнасилемә – ёсре, тет вёл.
Алексей хай те агрофирма тил-
лет. Хамла татна вәхәтра план-
тацире тәрәшатчә. Ял сёткенёпе
писёксе үснә сын пеках правур
тата хай, Пиллэк авма үркнемест.

– «Агрохмель» аталану сүл-
ёпе пыни түрех куранатъ.
Тёрлөрән төрлө ял хушаләх куль-
турисене акса-туса илсәсә кун-
та. Акә, «симёс ылтаң» планта-
цийё вёсә-хёррисёр. Телёр висә
султан тухәс паракан лаптәк та
пур. Хушаләх тилхепине тытса
пыракан Борис Семенов аста
ертүсә, коллективра унан авто-
ритетчә пысак. Вёл сивёч ас-
танла, сёр чөлхине аван пелет.
Паллах, района пёртен-пёр ху-

саләхра кәна хамла ситентер-
ние пелсен теллентём ёнтә. Бо-
рис Николаевич производствә-
на аталантарас тесе пур вайран
тәрәшнине хам куспа курса
ёнтентём. Интернет сәлкүсәсен-
чен вуласа пелтём: Чаваш ён
Ял хушаләх министерствы кәсал
республикара хамла 15 процент
ытларак пухса илмелле тесе
сирёплетет. Ку отрасле аталан-
тарас ёсә «Агрохмель» чәни-
пех курамла түпе хыватъ. «Под-
вязный», «Крылацкий», «Смо-
листый» сортсем лайәх тухәс
пачёс. Шарәх санталәк чухне
мелиораци ёсәсене те ирттер-
ме манмассә. Хресчен чунёллө
самраксен кунта килсе вёрён-
мелли нумай. Борис Николае-
вич яланах сөнү-канашпа пу-
лашма хатёр, – хәпартланса ка-
ласрә Алексей Шаталов.

Мускав каччи сирёп
теллеллө. Ана фермер хуша-
ләхне аталантарас ёмёт илёр-
тет. Тен, нумай вәхәт та иртмә.
Алексей Шаталов шәпах Вәр-
нар тәрәхенче предпринима-
тельствәна аталантарассипе
тәрәшә.

– Хура ёсрен хәраман сын
сәкәк хакне лайәх әнланатъ.
Алексей Шаталов мал ёмётлө,
шанәс паракан самрақ. Хастар
чун-чөреллө ёсчен. Вёл чәтәмлә,
түсәмлә. Ёсси пына чух санта-
ләк условийёсем те төрлөрән.
Йывәр тесе сәвар усман, – сирё-
плетрә «Агрохмель» предприя-
тин ертүсә Борис Семенов.

Алексей Шаталова Ерше-
пуç ял тәрәхенче ёсleme килё-
шет. Унан йәх-несәлөсем те ча-
вашсем. «Пурнас сине үрәк-
сүрәк пәхакансен, «ялән мал-
лашләх сук» текенсен мал
ёмётлө те хастар самрақпа тёл
пулса каласмаллах», – теҗсә
ершепусем.

Елена ПОРФИРЬЕВА.

ЯЛТИ БИЗНЕС

сайт: putrobedy.ru

Проект авторё – Елена Порфирьева.

Проект Чаваш Республикн Цифра аталанавёле
информаци политикин тата массәллә коммуникацисен
министерствы пулашнине пурнасланатъ.

Сур ырхан та, кёр мәнтәр

Район центрне кунсе-
рен ёсә сүрекенсем
сахал мар. Тёрлө пред-
приятти-организацире
тимлессә вёсем. Пёрисем
автобуса, теприсем
харпәр хайён транспор-
чөпе ситессә. Ёс кунө
тытәничен хәшөсем
кёснерникун «Шанс»
территоринчи пасара
кёрсе тухәссә. Ял хушаләх
продукцийән сүту-илү
ретәнче сынсем йышлә.

Унччен те пулмарё – юнашар ута-
кан самрақ хёраарә: «Эпир район
центрне анчак ситрёмёр. Сутусәсем
вара ирех килсе таварёсене вырна-
старма та ёлкёрнө», – терё.

Чәнах та, пирён хушәра маттур-
сем сахал мар. Пахча-анкартисем-
пе туллин усә курассә. Ёсчәнсен
пёр акәнман-партәнман лаптәк та
сук. Вәхәтра шаварса сумлассә, им-
сам сапса сиенлө хурт-кәшпанка-
семпе кёрешсәсә, сёр пулахне пу-
янтатма навус, минерал удобрений-
ёсем хывассә, горчица акасә. Ту-
пәш пултәр тесе кил хуосем хёвел
тухиченех ура сынче. Ёни-выльәх-
не суса касәва янә хысән үркөн-
меннисем пасара ситсе тавара выр-
настарма та ёлкёрессә.

Вәрнарти рынок Шупашкарти
«Кёр парил» ярмәркәран кая мар.
Аякри ялсөнчен те ытлашши продук-
ция сүтма килсәсә. Сүту-илү вы-
рәншён нухратне нумаях кәларас
сук. Ку, паллах, хастарсене хавха-
лантарәх ка. Сёр ёсәле тәрәшакан-
сене, ырым-каним тар кәларса вай
хуракансене тупәшлә пулма пула-
шчә. Ытлә-ситлө пурәнаканан кил-

■ Панулли тухәспа савантарчө.

сүрчә сирёп, хуша хушаләх
төрөклө. Ял малашләхө – хастар
чунлә сынсөнче. Вёсем халәхә эко-
логи теллешәнчен таса продукцияте ти-
вөстерессә.

Вәрнаросем ял хушаләх тавар-
не халәлласах туянасә. Кунта
йөпрессене те курма пулатъ. Вёсем,
Шупашкартан килекенскерсем, рей-
сран ансах рынокка кёрсе тухма вас-
кассә. Пирён күршөсем Вәрнар ен
сутусисем питө ыра кәмәллә, туя-
наканомле тарават пулнине, әшшән
каласнине паләртарсә. Хәшөсем
тавара ытларак илсен транспортта
түлевсөрех кил-сүрт телне ситер-

ме те шантарассә.

Кәсал панулли хәшпәр ял тәрә-
хенче уйрәмах әнса пулнә. Вёл-ку
сортсем питө сөткенлө-ха, анчак та
вёсен управ вәхәчәч пөчөк. Анкарул-
лисем улмушси парнине хавәртрах
вырнастарма тәрәшасә. Тутлә
симёс сүтма килнисен машина ба-
гажничөсем тулли. Рынокри пахча-
симёсепе улма-чырла хакёсем лавк-
каринчән йүнёрех. Сәмах май, панул-
миех сөт лавккисенче 100 тенкә-
рен иртет, пасарта вара – 50–60 тенкә.

Пёр хёраарәм груша на темисе ки-
лограмми та туянчә. Сутусә сорте
пеллест, анчак та груша кашни
сүлах тухәспа савантарнине
пелтерчә. Хастар сын Канаш пасар-
не ситсе унта та сүтма ёлкөрөт. Ых-
рашән кёсөсрен 250–300 тенкә кә-
лармалла. Акә, Калинино ял тәрәх-
енчән килнө кил хури хёраарәм пах-
часимёсә тата йүнөтме шантарчө.

Хәшпөрисем ял хушаләх тавар-
не вырнастарас тесе Калинин рай-
повёле сыхану тытассә.

– Сүркүннехи ёс хакё кёркүне
курәнәт. Ёсчәннисемшөн кёрхи
кун чәнипех те тутә кун. Маттур-
сем пахчасимёсә сүтмаләх та сит-
ётерессә. Вёсене май пур таран
пулашма тәрәшатпәр, – терё Кали-
нино райпо Канашөн председателё
Венера Николаева.

Хастаррисен йышөнче – Рус-
лан Галкин (Хәмәш), Александр
Лачугин (Чаләм Кәкшәм), Эдуард
Михайлов (Халәс), Михаил Горбу-
нов (Сёрпел) тата ытисем. Вёсем
чылай сүл ял хушаләх продукцияне
– сёрулмине, купәстана, ыхра-су-
хана – Калинин райпоне сутассә.
Паха пахчасимёсә ытларак чухне
обществәлла апатлану валли усә
курассә. Поварсем продукцирен
техемлө бюджетем хатёрлессә.

Елена ПОРФИРЬЕВА.

■ Груша сүтса тупәш илсәсә.

Ситес сұлтан – сөнёлөх

Хальхи вәхәтра хушма
хушаләх тытакансен хай
теллөн ёсчөкенсем пек
регистрациленес тесен
райадминистрацине каймал-
ла, заявлени сырмалла,
документсем тәрәтмалла.

Ял хушаләх министрё Сергей Артамонов па-
ләртнә тәрәх, килес 2023 сүлта ёс-хөл са-
мах сәмәлланә.

Патшаләх пулашавне илме информаци
тытәмә урлә йөркелөме паләртнә. Ун ячө –
«Пөчөк тата вәтам предпринимательлөхө
төрөв памалли инфратытәм организациёсөм
күрекөн пулашу ёсчөсен регион рес-
трестр». Ана пула дистанци мелөпе доку-

ментсене килтен тухмасәрах хатёрлөме
май пур. Асиптеретпөр, килти хуша хуша-
ләх тытакансен хай теллөн ёсчөкенсем пек
пулса налук инспекцийөнче регистрацилен-
мелле. Паллах, телефон е планшет сине
«Манән налук» приложение вырнастарни
кирлө, унтан савәнта регистрациленмел-
ле. Ку утәма налук инспекцийөнче асәр-
хассә. Уйәхсерен мён чухлө налук түлемел-

ли телефон сине килсе тәрө.

Калас пулатъ, Чаваш өнре 220 пин ытла
сыннан хушма хушаләх пур. «Район админи-
страцийё урлә икө кил хури халлөхө хай
теллөн ёсчөкен өвөр регистрациленнө, –
пелтерчә ял хушаләхөпе экологи пайёнке
тимлекен Людмила Капитонова. – Тата телёр
икө сын «Самозанятость» программәна хут-
шәнма хатёрленетъ.